

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัย “การบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๐๓ รูป มาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

๔.๕ แนวทางในการส่งเสริมการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

อักษรย่อและสัญลักษณ์ทางสถิติ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	หมายถึง	จำนวนตัวอย่าง
$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	หมายถึง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SS	หมายถึง	ค่า Sum of Squares (ผลบวกกำลังสองของคะแนน)
df	หมายถึง	ค่า Degree of freedom (ขั้นของความเป็นอิสระ)
MS	หมายถึง	ค่า Mean Square (ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน)
Sig.	หมายถึง	ค่า Significant (ระดับนัยสำคัญ)
F	หมายถึง	ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F-test)
*	หมายถึง	ค่า allowable error ๐.๐๕ (ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้)

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั่วไปของความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตาม อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๒๐๓)		
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๑. อายุ		
๒๐ – ๒๙ ปี	๖๐	๒๙.๖
๓๐– ๓๙ ปี	๘๑	๓๙.๙
๔๐– ๔๙ ปี	๔๑	๒๐.๒
มากกว่า ๔๙ ปี	๒๑	๑๐.๓
รวม	๒๐๓	๑๐๐.๐
๒. จำนวนพรรษา		
๑ – ๕ พรรษา	๑๐๓	๕๐.๗
๖ – ๑๐ พรรษา	๔๐	๑๙.๗
๑๑ – ๑๕ พรรษา	๔๐	๑๙.๗
มากกว่า ๑๕ พรรษา	๒๐	๙.๙
รวม	๒๐๓	๑๐๐.๐
๓. วุฒิการศึกษาสามัญ		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๑๐	๕๔.๒
ปริญญาตรี	๘๑	๓๙.๙
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๒	๕.๙
รวม	๒๐๓	๑๐๐.๐
๔. วุฒิการศึกษาทางธรรม		
นักธรรมชั้นตรี	๗๖	๓๗.๔
นักธรรมชั้นโท	๔๐	๑๙.๗
นักธรรมชั้นเอก	๒๖	๑๒.๘
ไม่มีวุฒินักธรรม	๖๑	๓๐.๐
รวม	๒๐๓	๑๐๐.๐

(n=๒๐๓)		
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๕. วุฒิการศึกษาปริญญาธรรม		
ประโยค ๑-๒ ถึง ป.ธ.๓	๖๕	๓๒.๐
ป.ธ. ๔-๖	๑๓	๖.๔
ป.ธ. ๗-๙	๖	๓.๐
ไม่มีวุฒิปริญญาธรรม	๑๑๙	๕๘.๖
รวม	๒๐๓	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๕.๑ พบว่าอายุ ของพระสงฆ์ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๓๐- ๓๙ ปี มีจำนวน ๘๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๙ รองลงมา มีอายุตั้งแต่ ๒๐ - ๒๙ ปี มีจำนวน ๖๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๖ มีอายุตั้งแต่ ๔๐- ๔๙ ปี มีจำนวน ๔๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๒ และที่มีอายุมากกว่า ๔๙ ปี มีจำนวน ๒๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๓

พรรษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพรรษาระหว่าง ๑ - ๕ พรรษามีจำนวน ๑๐๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๗ รองลงมา มีพรรษาระหว่าง ๖- ๑๐ พรรษา มีจำนวน ๔๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๗ กับพระสงฆ์ที่มีพรรษาระหว่าง ๑๑ - ๑๕ พรรษา มีจำนวน ๔๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๗ และที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ มีพรรษามากกว่า ๔๙ พรรษามีจำนวน ๒๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๙.๙

วุฒิการศึกษาสามัญของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาดำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน ๑๑๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๒ รองลงมา มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีจำนวน ๘๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๙ และที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวน ๑๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕.๙

วุฒิการศึกษาทางธรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีวุฒินักธรรมชั้นตรี มีจำนวน ๗๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๔ รองลงมา ไม่มีวุฒินักธรรม มีจำนวน ๖๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐ และที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ มีวุฒินักธรรมชั้นเอกมีจำนวน ๒๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๘

วุฒิการศึกษาปริญญาธรรมของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิปริญญาธรรม มีจำนวน ๑๕๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๔ รองลงมา ประโยค ๑-๒ ถึง ปริญญาธรรม ๓ มีจำนวน ๔๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๒ และที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ มีวุฒิปริญญาธรรม ๗-๙ มีจำนวน ๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑.๕

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ด้านการรับสมาชิกเข้าองค์การ ด้านการทำให้สังฆกรรม ด้านการบริหารงานปกครอง ด้านการตัดสินอธิกรณ์และระงับอธิกรณ์ แสดงด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ ๔.๒ – ๔.๖

ตารางที่ ๔.๒ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวม

(n = ๒๐๓)

การบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี	ระดับความคิดเห็น		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. ด้านการรับสมาชิกเข้าองค์การ	๓.๕๕๗	๐.๕๑๐	มาก
๒. ด้านการทำให้สังฆกรรม	๓.๖๐๗	๐.๕๑๐	มาก
๓. ด้านการบริหารงานปกครอง	๓.๖๐๗	๐.๔๖๔	มาก
๔. ด้านการตัดสินอธิกรณ์และระงับอธิกรณ์	๓.๖๐๖	๐.๔๓๑	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๕๙๔	๐.๔๑๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๕๙๔ และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้วพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุดคือ ด้านการทำให้สังฆกรรมกับด้านการบริหารงานปกครองโดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๖๐๗ รองลงมาคือด้านการตัดสินอธิกรณ์และระงับอธิกรณ์ มีค่าเฉลี่ย ๓.๖๐๖ และที่มีความคิดเห็นต่ำสุดคือ ด้านการรับสมาชิกเข้าองค์การ มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๕๗

ตารางที่ ๔.๓ แสดงระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระ
สังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านการรับสมาชิกเข้าองค์การ

(n = ๒๐๓)

การบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี	ระดับความคิดเห็น		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. มีการกลั่นกรองตรวจสอบผู้บวชใหม่ตามกฎหมาย สมาคม	๓.๗๐๔	๐.๗๘๔	มาก
๒. มีจัดอบรมผู้บวชให้ทราบข้อวัตรปฏิบัติอย่างถูกต้อง	๓.๖๐๕	๐.๘๐๓	มาก
๓. มีการจัดทำทะเบียนประวัติพระภิกษุ สามเณร และ บุคลากรภายในวัด	๓.๕๑๒	๐.๘๑๐	มาก
๔. มีการส่งเสริมให้พระภิกษุ สามเณรปฏิบัติตามพระ ธรรมวินัยอย่างต่อเนื่อง	๓.๓๐๐	๐.๖๓๙	ปานกลาง
๕. มีการจัดการประชุมพระภิกษุ สามเณร การจัด กิจกรรมต่างๆ ของวัด	๓.๕๑๒	๐.๘๑๐	มาก
๖. เปิดโอกาสให้พระภิกษุ สามเณร มีส่วนร่วมในการ ประชุมการจัดกิจกรรมของวัด	๓.๗๐๙	๐.๗๘๓	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๕๕๗	๐.๕๑๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีด้านการรับสมาชิกเข้าองค์การ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๕๕๗) เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการพบว่า ทุกรายการมีความความคิดเห็นในระดับมากจำนวน ๕ ข้อ ระดับปานกลาง จำนวน ๑ ข้อ โดยประเด็นที่มีความความคิดเห็นสูงสุดคือ เปิดโอกาสให้พระภิกษุ สามเณร มีส่วนร่วมในการประชุมการจัดกิจกรรมของวัด มีค่าเฉลี่ย ๓.๗๐๙ รองลงมาคือ มีการกลั่นกรองตรวจสอบผู้บวชใหม่ตามกฎหมายสมาคม มีค่าเฉลี่ย ๓.๗๐๔ และที่มีความคิดเห็นต่ำสุดคือ มีการส่งเสริมให้พระภิกษุ สามเณรปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย ๓.๓๐๐

ตารางที่ ๔.๔ แสดงระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระ
สังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี **ด้านการทำสังฆกรรม**

(n = ๒๐๓)

การบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี	ระดับความคิดเห็น		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. มีการให้ความรู้แก่พระสงฆ์ในการทำสังฆกรรม	๓.๖๑๐	๐.๘๐๓	มาก
๒. ให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการทำสังฆกรรม	๓.๖๑๕	๐.๙๒๒	มาก
๓. มีการส่งเสริมการสวดสมมติต่างๆ เช่น สมมติหรือ แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์ ผู้แจกจีวร, เสนาสนะ	๓.๖๐๕	๐.๘๐๓	มาก
๔. มีการส่งเสริมการปวารณา การบอกอนุญาตให้ว่า กล่าว ตักเตือน ถ้าจะทำการสงฆ์ ภิกษุสงฆ์ ตั้งแต่ ๕ รูป	๓.๖๐๑	๐.๘๑๐	มาก
๕. มีประชาสัมพันธ์ในการทำสังฆกรรมในวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา	๓.๗๐๔	๐.๗๘๔	มาก
๖. มีการส่งเสริมการประพฤติวัตร การอยู่ปวิวาสเพื่อ ชำระศีลให้บริสุทธิ์	๓.๕๐๗	๐.๘๑๐	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๖๐๗	๐.๕๑๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่าพระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีด้านการทำสังฆกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๖๐๗) เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการพบว่าพระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยประเด็นที่มีความความคิดเห็นสูงสุดคือ มีประชาสัมพันธ์ในการทำสังฆกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่นวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา มีค่าเฉลี่ย ๓.๗๐๔ รองลงมาคือ ให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการทำสังฆกรรม มีค่าเฉลี่ย ๓.๖๑๕ และที่มีความคิดเห็นต่ำสุดคือ มีการส่งเสริมการประพฤติวัตร การอยู่ปวิวาสเพื่อชำระศีลให้บริสุทธิ์ มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๐๗

ตารางที่ ๔.๕ แสดงระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระ
สังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี **ด้านการบริหารงานปกครอง**

(n = ๒๐๓)

การบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี	ระดับความคิดเห็น		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. การปกครองของพระสังฆาธิการไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย	๓.๖๑๐	๐.๘๐๓	มาก
๒. การปกครองคณะสงฆ์มีการส่งเสริมการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามกฎของมหาเถรสมาคม	๓.๖๐๕	๐.๘๐๓	มาก
๓. มีการจัดประชุมพระสังฆาธิการเป็นประจำ	๓.๔๑๓	๐.๘๐๖	ปานกลาง
๔. มีการจัดประชุมชี้แจงกฎหมายใหม่ๆ แก่พระสงฆ์	๓.๕๐๗	๐.๘๑๐	มาก
๕. มีการออกกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ แก่พระพุทธานิกชน เช่น การห้ามเล่นการพนัน ห้ามดื่มสุรารภายในบริเวณวัด	๔.๐๐๔	๐.๖๓๓	มาก
๖. มีการบริหารงานของวัด เช่น บัญชีรายรับ-รายจ่าย ให้เป็นไปด้วยดีและโปร่งใส	๓.๕๐๒	๐.๖๗๐	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๖๐๗	๐.๔๖๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในด้านการบริหารงานปกครอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๐๗$) เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นในระดับมากจำนวน ๕ ข้อ ปานกลาง จำนวน ๑ ข้อ โดยประเด็นที่มีความความคิดเห็นสูงสุดคือ มีการออกกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ แก่พระพุทธานิกชน เช่น การห้ามเล่นการพนัน ห้ามดื่มสุรารภายในบริเวณวัด มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๐๔ รองลงมาคือ การปกครองของพระสังฆาธิการไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย มีค่าเฉลี่ย ๓.๖๑๐ และที่มีความคิดเห็นต่ำสุดคือ มีการจัดประชุมพระสังฆาธิการเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๑๓

ตารางที่ ๔.๖ แสดงระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระ
สังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี **ด้านการตัดสินอธิกรณ์และการระงับ
อธิกรณ์**

(n = ๒๐๓)

การบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี	ระดับความคิดเห็น		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. มีการระงับอธิกรณ์ การวินิจฉัยปัญหาเพื่อยุติเหตุ ความขัดแย้ง ตามพระธรรมวินัย	๓.๖๐๑	๐.๘๑๐	มาก
๒. มีการส่งเสริมให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมได้เป็นผู้ร่วม วินิจฉัยเรื่องอธิกรณ์ที่เกิดขึ้น	๓.๗๐๔	๐.๗๗๘	มาก
๓. มีการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามหลัก พระพุทธศาสนา	๓.๖๐๕	๐.๘๐๓	มาก
๔. มีการยกย่องและชมเชยพระสงฆ์ที่ปฏิบัติตาม กฎระเบียบกิจวัตรอย่างสม่ำเสมอ	๓.๖๐๑	๐.๘๑๐	มาก
๕. มีการส่งเสริมการให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองของ บ้านเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในการระงับอธิกรณ์ และ ให้ความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๓.๕๑๒	๐.๘๑๐	มาก
๖. มีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงระเบียบกฎหมาย บ้านเมืองที่เกี่ยวข้องกับพระสงฆ์	๓.๖๑๕	๐.๖๔๔	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๖๐๖	๐.๕๓๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านการตัดสินอธิกรณ์และการระงับอธิกรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๐๖$) เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยประเด็นที่มีความความคิดเห็นสูงสุดคือ มีการส่งเสริมให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมได้เป็นผู้ร่วมวินิจฉัยเรื่องอธิกรณ์ที่เกิดขึ้น มีค่าเฉลี่ย ๓.๗๐๔ รองลงมาคือ มีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงระเบียบกฎหมายบ้านเมืองที่เกี่ยวข้องกับพระสงฆ์ มีค่าเฉลี่ย ๓.๖๑๕ และที่มีความคิดเห็นต่ำสุดคือ มีการส่งเสริมการให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองของบ้านเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในการระงับอธิกรณ์ และให้ความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๑๒

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล อันได้แก่ อายุ พรรษา วุฒิ การศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม แสดงด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความสำคัญทางสถิติจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD)

สมมติฐานที่ ๑ พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๗ แสดงระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๒๐๓)

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.
๒๐- ๒๙ ปี	๖๐	๓.๓๐๖	๐.๒๕๒
๓๐ - ๓๙ ปี	๘๑	๓.๕๗๕	๐.๑๑๑
๔๐- ๔๙ ปี	๔๑	๓.๕๒๗	๐.๒๗๒
มากกว่า ๔๙ ปี	๒๑	๔.๖๒๕	๐.๐๐๐
ค่าเฉลี่ยรวม	๒๐๓	๓.๕๙๔	๐.๔๑๗

ตารางที่ ๔.๘ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม จำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๒๐๓)

	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๒๗.๔๗๗	๓	๙.๑๕๙	๒๓๕.๙๑๗*	๐.๐๐๐
ภายในกลุ่ม	๗.๗๒๖	๑๙๙	๐.๐๓๙		
ผลรวม	๓๕.๒๐๒	๒๐๒			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๗, ๔.๘ พบว่าผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีช่วงอายุต่างกัน (อายุระหว่าง ๒๐- ๒๙ ปี $\bar{X}$ = ๓.๓๐๖, อายุระหว่าง ๓๐ - ๓๙ ปี $\bar{X}$ = ๓.๕๗๕, อายุระหว่าง ๔๐- ๔๙ ปี $\bar{X}$ = ๓.๕๒๗, มากกว่า ๔๙ ปี $\bar{X}$ = ๔.๖๒๕) มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๙

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) ของการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามอายุ

อายุ		๒๐ - ๒๙ ปี	๓๐ - ๓๙ ปี	๔๐ - ๔๙ ปี	มากกว่า ๔๙ ปี
	$\bar{X}$	๓.๓๐๖	๓.๕๗๕	๓.๕๒๗	๔.๖๒๕
๒๐ - ๒๙ ปี	๓.๓๐๖	-	-๐.๒๖๘*	-๐.๒๒๐*	-๑.๓๑๘*
๓๐ - ๓๙ ปี	๓.๕๗๕	-	-	-๐.๐๔๗	-๑.๐๔๙*
๔๐ - ๔๙ ปี	๓.๕๒๗	-	-	-	-๑.๐๙๗*
มากกว่า ๔๙ ปี	๔.๖๒๕	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๙ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามอายุ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ คือ

พระสงฆ์ที่มีช่วงอายุระหว่าง ๒๐ - ๒๙ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี น้อยกว่าพระสงฆ์ที่มีช่วงอายุระหว่าง ๓๐ - ๓๙ ปี

พระสงฆ์ที่มีช่วงอายุระหว่าง ๒๐ – ๒๙ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี น้อยกว่าพระสงฆ์ที่มีช่วงอายุระหว่าง ๔๐ – ๔๙ ปี

พระสงฆ์ที่มีช่วงอายุระหว่าง ๒๐ – ๒๙ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี น้อยกว่าพระสงฆ์ที่มีอายุมากกว่า ๔๙ ปี

พระสงฆ์ที่มีช่วงอายุระหว่าง ๓๐ – ๓๙ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี น้อยกว่าพระสงฆ์ที่มีอายุมากกว่า ๔๙ ปี

พระสงฆ์ที่มีช่วงอายุระหว่าง ๔๐ – ๔๙ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี น้อยกว่าพระสงฆ์ที่มีอายุมากกว่า ๔๙ ปี

สมมติฐานที่ ๒ พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามพรรษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๒๐๓)

พรรษา	n	$\bar{X}$	S.D.
๑ - ๕ พรรษา	๑๐๓	๓.๘๐๖	๐.๔๕๗
๖ - ๑๐ พรรษา	๔๐	๓.๓๑๗	๐.๓๐๙
๑๑ - ๑๕ พรรษา	๔๐	๓.๓๗๕	๐.๐๙๒
มากกว่า ๑๕ พรรษา	๒๐	๓.๕๐๐	๐.๐๐๐
ค่าเฉลี่ยรวม	๒๐๓	๓.๕๙๔	๐.๔๑๗

ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม จำแนกตามพรรษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๒๐๓)

	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๙.๗๘๘	๓	๓.๒๖๓	๒๕.๕๔๗*	๐.๐๐๐
ภายในกลุ่ม	๒๕.๔๑๕	๑๙๙	๐.๑๒๘		
ผลรวม	๓๕.๒๐๒	๒๐๒			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐, ๔.๑๑ พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีช่วงพรรษาต่างกัน (๑ - ๕ พรรษา $\bar{X}$ = ๓.๘๐๖, ๖ - ๑๐ พรรษา $\bar{X}$ = ๓.๓๑๗, ๑๑ - ๑๕ พรรษา $\bar{X}$ = ๓.๓๗๕, มากกว่า ๑๕ พรรษา $\bar{X}$ = ๓.๕๐๐) มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ

ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๒

ตารางที่ ๔.๑๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) ของการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามพรรษา

พรรษา		๑ - ๕ พรรษา	๖ - ๑๐ พรรษา	๑๑ - ๑๕ พรรษา	มากกว่า ๑๕ พรรษา
	$\bar{X}$	๓.๘๐๖	๓.๓๑๗	๓.๓๗๕	๓.๕๐๐
๑ - ๕ พรรษา	๓.๘๐๖	-	-๐.๔๘๘*	-๐.๔๓๑*	-๑.๓๐๖*
๖ - ๑๐ พรรษา	๓.๓๑๗	-	-	-๐.๐๕๗	-๐.๑๘๒
๑๑ - ๑๕ พรรษา	๓.๓๗๕	-	-	-	-๐.๑๒๕
มากกว่า ๑๕ พรรษา	๓.๕๐๐	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามอายุพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ คือ พระสงฆ์ที่มีพรรษาระหว่าง ๑ - ๕ พรรษามีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี น้อยกว่าพระสงฆ์ที่มีพรรษาระหว่าง ๖ - ๑๐ พรรษา

พระสงฆ์ที่มีพรรษาระหว่าง ๑ - ๕ พรรษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี น้อยกว่าพระสงฆ์ที่มีพรรษาระหว่าง ๑๑ - ๑๕ พรรษา

พระสงฆ์ที่มีพรรษาระหว่าง ๑ - ๕ พรรษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี น้อยกว่าพระสงฆ์ที่มีพรรษามากกว่า ๑๕ พรรษา

สมมติฐานที่ ๓ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๒๐๓)

วุฒิการศึกษาสามัญ	n	$\bar{X}$	S.D.
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๑๐	๓.๕๖๔	๐.๒๕๙
ปริญญาตรี	๘๑	๓.๘๐๓	๐.๕๑๖
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๒	๓.๓๘๕	๐.๒๓๕
ค่าเฉลี่ยรวม	๒๐๓	๓.๕๙๔	๐.๔๑๗

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๒๐๓)

	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๕.๙๐๗	๒	๒.๙๕๔	๒๐.๑๖๕*	๐.๐๐๐
ภายในกลุ่ม	๒๙.๒๙๕	๒๐๐	๐.๑๔๖		
ผลรวม	๓๕.๒๐๒	๒๐๒			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตาราง ๔.๑๓, ๔.๑๔ พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาสามัญ

ต่างกัน (วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี $\bar{X} = 3.464$, วุฒิกศึกษาระดับปริญญาตรี $\bar{X} = 3.803$, วุฒิกศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี $\bar{X} = 3.385$) มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๕

ตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) ของการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญผู้ตอบแบบสอบถาม

วุฒิการศึกษาสามัญ		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
	$\bar{X}$	3.464	3.803	3.385
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3.464	-	-0.338*	0.078
ปริญญาตรี	3.803	-	-	0.417*
สูงกว่าปริญญาตรี	3.385	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ ๔.๑๕ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมจำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ

พระสงฆ์ที่มีวุฒิกศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี น้อยกว่าพระสงฆ์ที่มีวุฒิกศึกษาระดับปริญญาตรี

พระสงฆ์ที่มีวุฒิกศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มากกว่าพระสงฆ์ที่มีวุฒิกศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

สมมติฐานที่ ๔ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๒๐๓)

วุฒิการศึกษาทางธรรม	n	$\bar{X}$	S.D.
นักธรรมชั้นตรี	๗๖	๓.๕๒๐	๐.๓๒๒
นักธรรมชั้นโท	๔๐	๓.๔๑๕	๐.๑๖๕
นักธรรมชั้นเอก	๒๖	๓.๔๗๒	๐.๐๒๐
ไม่มีวุฒินักธรรม	๖๑	๓.๘๕๗	๐.๕๗๗
ค่าเฉลี่ยรวม	๒๐๓	๓.๕๙๔	๐.๔๑๗

ตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๒๐๓)

	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๖.๒๙๕	๓	๒.๐๙๘	๑๔.๔๔๕*	๐.๐๐๐
ภายในกลุ่ม	๒๘.๙๐๘	๑๙๙	๐.๑๔๕		
ผลรวม	๓๕.๒๐๒	๒๐๒			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตาราง ๔.๑๖, ๔.๑๗ พบว่า ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรมต่างกัน (นักธรรมชั้นตรี $\bar{X}$ = ๓.๕๒๐, นักธรรมชั้นโท $\bar{X}$ = ๓.๔๑๕, นักธรรมชั้นเอก $\bar{X}$ = ๓.๔๗๒, ไม่มีวุฒิทางธรรม $\bar{X}$ = ๓.๘๕๗) มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ

ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๘

ตารางที่ ๔.๑๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) ของความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม

วุฒิการศึกษาทางธรรม		นักธรรมชั้นตรี	นักธรรมชั้นโท	นักธรรมชั้นเอก	ไม่มีวุฒิทางธรรม
	$\bar{X}$	๓.๕๒๐	๓.๔๑๕	๓.๔๗๒	๓.๘๕๗
นักธรรมชั้นตรี	๓.๕๒๐	-	๐.๑๐๔	๐.๐๔๗	-๐.๓๓๖*
นักธรรมชั้นโท	๓.๔๑๕	-	-	-๐.๐๕๗	-๐.๔๔๑*
นักธรรมชั้นเอก	๓.๔๗๒	-	-	-	-๐.๓๘๔*
ไม่มีวุฒิทางธรรม	๓.๘๕๗	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๘ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ คือ

พระสงฆ์ที่มีวุฒินักธรรมชั้นตรี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี น้อยกว่าพระสงฆ์ที่ไม่มีวุฒิทางธรรม

พระสงฆ์ที่มีวุฒินักธรรมชั้นโท มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี น้อยกว่าพระสงฆ์ที่ไม่มีวุฒิทางธรรม

พระสงฆ์ที่มีวุฒินักธรรมชั้นเอก มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี น้อยกว่าพระสงฆ์ที่ไม่มีวุฒิทางธรรม

สมมติฐานที่ ๕ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แตกต่าง

ตารางที่ ๔.๑๙ แสดงระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๒๐๓)

วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม	n	$\bar{X}$	S.D.
ประโยค ๑ – ๒ ถึงป.ธ. ๓	๖๕	๓.๕๔๐	๐.๓๓๘
ป.ธ. ๔ – ๖	๑๓	๓.๖๓๔	๐.๒๔๒
ป.ธ. ๗ – ๙	๖	๓.๔๘๖	๐.๑๐๗
ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม	๑๑๙	๓.๖๒๕	๐.๔๗๔
ค่าเฉลี่ยรวม	๒๐๓	๓.๕๙๔	๐.๔๑๗

ตารางที่ ๔.๒๐ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม จำแนกตามวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๒๐๓)

	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๙๘	๓	๐.๑๓๓	๐.๗๕๘	๐.๕๑๙
ภายในกลุ่ม	๓๔.๘๐๕	๑๙๙	๐.๑๗๕		
ผลรวม	๓๕.๒๐๒	๒๐๒			

จากตารางที่ ๔.๑๙, ๔.๒๐ พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิเปรียญธรรมต่างกัน (ประโยค ๑ – ๒ ถึง ป.ธ. ๓ $\bar{X}$ = ๓.๕๔๐, ป.ธ. ๔ – ๖ $\bar{X}$ = ๓.๖๓๔, ป.ธ. ๗ – ๙ $\bar{X}$ = ๓.๔๘๖, ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม $\bar{X}$ = ๓.๖๒๕) มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๒๑ สรุปสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	สถิติทดสอบ		ค่าระดับนัยสำคัญ	ผลการทดสอบ
			t	F		
๑	อายุ	ความคิดเห็นของพระสงฆ์	-	๒๓๕.๙๑๗*	๐.๐๐๐	ยอมรับ
๒	พรรษา	ความคิดเห็นของพระสงฆ์	-	๒๕.๕๔๗*	๐.๐๐๐	ยอมรับ
๓	วุฒิการศึกษา สามัญ	ความคิดเห็นของพระสงฆ์	-	๒๐.๑๖๕*	๐.๐๐๐	ยอมรับ
๔	วุฒิการศึกษา ทางธรรม	ความคิดเห็นของพระสงฆ์	-	๑๔.๔๔๔*	๐.๐๐๐	ยอมรับ
๕	วุฒิการศึกษา เปรียญธรรม	ความคิดเห็นของพระสงฆ์	-	๐.๗๕๘	๐.๕๑๙	ปฏิเสธ

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ในประเด็นปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๒๒ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านการรับสมาชิกเข้าองค์กร

ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
๑.	เจ้าอาวาสไม่มีภาวะผู้นำในการดูแลจัดการ	๕๘
๒.	ไม่มีกฎระเบียบในการรับพระภิกษุเข้าสังกัดวัด	๕๔
๓.	พระภิกษุไม่ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย	๔๖
๔.	ไม่มีการจัดอบรมพระที่บวชใหม่ถึงข้อวัตรปฏิบัติอย่างถูกต้อง	๔๐

จากตารางที่ ๔.๒๒ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านการรับสมาชิกเข้าองค์กร พบว่า ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับ เจ้าอาวาสไม่มีภาวะผู้นำในการดูแลจัดการ อยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๕๘ รูป รองลงมาคือ ไม่มีกฎระเบียบในการรับพระภิกษุเข้าสังกัดวัด อยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๖๒ รูป พระภิกษุไม่ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย อยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๔๖ รูป และไม่มีการจัดอบรมพระที่บวชใหม่ถึงข้อวัตรปฏิบัติอย่างถูกต้อง อยู่ในอันดับสุดท้าย มีจำนวน ๔๐ รูป

ตารางที่ ๔.๒๓ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านการรับสมาชิกเข้าองค์กร

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑.	ควรตั้งกฎระเบียบในการรับพระเข้าสังกัดวัด	๕๑
๒.	เจ้าอาวาสควรให้ความสำคัญกับการรับพระเข้าสังกัด	๔๗
๓.	ควรมีการตรวจสอบผู้ที่บวชหรือพระที่มาขอสังกัดด้านยาเสพติด	๔๔
๔.	ควรมีการจัดอบรมข้อวัตรปฏิบัติที่ถูกต้องแก่ผู้บวชใหม่	๓๙

จากตารางที่ ๔.๒๓ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านการรับสมาชิกเข้าองค์กร พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ควรตั้งกฎระเบียบในการรับพระเข้าสังกัดวัด อยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๕๑ รูป รองลงมาคือ เจ้าอาวาสควรให้ความสำคัญกับการรับพระเข้าสังกัด อยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๔๗ รูป ควรมีการตรวจสอบผู้ที่บวชหรือพระที่มาขอสังกัดด้านยาเสพติด อยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๔๔ และควรมีการจัดอบรมข้อวัตรปฏิบัติที่ถูกต้องแก่ผู้บวชใหม่ อยู่ในอันดับสุดท้าย มีจำนวน ๓๙ รูป

ตารางที่ ๔.๒๔ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารงานปกครอง
คณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี **ด้านการทำสังฆกรรม**

ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
๑.	พระภิกษุไม่ให้อภัยให้ความร่วมมือในการทำสังฆกรรม	๕๔
๒.	ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำสังฆกรรม	๕๐
๓.	เจ้าอาวาสรุ่นใหม่มองไม่สนใจเกี่ยวกับสังฆกรรม	๔๕
๔.	เจ้าอาวาสไม่ส่งเสริมให้มีการหัดมนต์ที่ใช้ในการทำสังฆกรรม	๔๑

จากตารางที่ ๔.๒๔ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านการทำสังฆกรรม พบว่า ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับ พระภิกษุไม่ให้อภัยให้ความร่วมมือในการทำสังฆกรรม อยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๕๔ รูป รองลงมาคือ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำสังฆกรรม อยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๕๐ รูป เจ้าอาวาสรุ่นใหม่มองไม่สนใจเกี่ยวกับสังฆกรรม อยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๔๕ รูป และเจ้าอาวาสไม่ส่งเสริมให้มีการหัดมนต์ที่ใช้ในการทำสังฆกรรม อันดับสุดท้าย มีจำนวน ๔๑ รูป

ตารางที่ ๔.๒๕ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานปกครองคณะ
สงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี **ด้านการทำสังฆกรรม**

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑.	ควรมีการดูแลเกี่ยวกับพระสงฆ์ที่ไม่ให้ความร่วมมือในการทำสังฆกรรม	๕๒
๒.	ควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำสังฆกรรม	๔๖
๓.	คณะสงฆ์ควรมีนโยบายเกี่ยวกับการทำสังฆกรรม	๓๕

จากตารางที่ ๔.๒๕ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านการทำสังฆกรรม พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ควรมีการดูแลเกี่ยวกับพระสงฆ์ที่ไม่ให้ความร่วมมือในการทำสังฆกรรม อยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๕๒ รูป รองลงมาคือ ควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำสังฆกรรม อยู่ใน

อันดับที่ ๒ มีจำนวน ๔๖ รูป และคณะสงฆ์ควรมีนโยบายเกี่ยวกับการทำสังฆกรรม อยู่ในอันดับสุดท้าย มีจำนวน ๓๕ รูป

ตารางที่ ๔.๒๖ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารงานปกครอง คณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านการบริหารงานปกครอง

ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
๑.	เจ้าอาวาสไม่มีความเป็นผู้นำขาดความเด็ดขาด	๕๒
๒.	ไม่มีกฎระเบียบวัดอย่างชัดเจน	๕๐
๓.	เจ้าอาวาสไม่ให้ความสนใจในการบริหารงานปกครอง	๔๕
๔.	พระภิกษุไม่ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย	๔๓

จากตารางที่ ๔.๒๖ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านการบริหารงานปกครอง พบว่า ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับ เจ้าอาวาสไม่มีความเป็นผู้นำขาดความเด็ดขาด อยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๕๒ รูป รองลงมาคือ ไม่มีกฎระเบียบวัดอย่างชัดเจน อยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๕๐ รูป เจ้าอาวาสไม่ให้ความสนใจในการบริหารงานปกครอง อยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๔๕ รูป และพระภิกษุไม่ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย อยู่ในอันดับสุดท้าย มีจำนวน ๔๓ รูป

ตารางที่ ๔.๒๗ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านการบริหารงานปกครอง

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑.	ควรมีการตั้งกฎระเบียบวัดอย่างชัดเจน	๕๓
๒.	ควรตั้งพระพี่เลี้ยงคอยดูแลพระภิกษุบวชใหม่	๔๙
๓.	ควรมีการอบรมการให้ความเคารพกันตามพรพรา	๔๕
๔.	ควรกวดขันเรื่องการปฏิบัติตามพระธรรมวินัย	๓๙

จากตารางที่ ๔.๒๗ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านการบริหารงานปกครองพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ควรมีการตั้งกฎระเบียบวัดอย่างชัดเจน อยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๕๓ รูป รองลงมาคือ ควรตั้งพระพี่เลี้ยงคอยดูแลพระภิกษุบวชใหม่ อยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๔๙ รูป ควรมีการอบรมการให้ความเคารพกันตามพรocha อยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๔๕ รูป และควรกวาดขัดเรื่องการปฏิบัติตามพระธรรมวินัย อยู่ในอันดับสุดท้าย มีจำนวน ๓๙ รูป

ตารางที่ ๔.๒๘ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านการตัดสินใจ อธิกรณ์และการระงับอธิกรณ์

ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
๑.	ขาดความยุติธรรมในการตัดสินของพระสังฆาธิการ	๕๘
๒.	ไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ปกครองบ้านเมือง	๕๓
๓.	มีการขัดแย้งกันภายในวัด	๔๒
๔.	พระสงฆ์ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องอธิกรณ์	๓๗

จากตารางที่ ๔.๒๘ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านการตัดสินใจอธิกรณ์และการระงับอธิกรณ์พบว่า ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับ ขาดความยุติธรรมในการตัดสินของพระสังฆาธิการ อยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๕๘ รูป รองลงมาคือ ไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ปกครองบ้านเมือง อยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๕๓ รูป มีการขัดแย้งกันภายในวัด อยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๔๒ รูป และพระสงฆ์ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องอธิกรณ์ อยู่ในอันดับสุดท้าย มีจำนวน ๓๗ รูป

ตารางที่ ๔.๒๙ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านการตัดสินใจอิกรณ และการระงับอิกรณ

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑.	ควรส่งเสริมให้พระสงฆ์ในวัดมีส่วนร่วมวินิจฉัยเรื่องอิกรณ	๕๕
๒.	ควรสนับสนุนเจ้าหน้าที่ปกครองบ้านเมืองเข้าร่วมระงับอิกรณ	๕๑
๓.	ควรมีการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ	๔๘
๔.	ควรมีนโยบายยกย่องและชมเชยพระสงฆ์ที่ปฏิบัติตามข้อวัตร	๔๑

จากตารางที่ ๔.๒๙ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านการตัดสินใจอิกรณและการระงับอิกรณพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ควรส่งเสริมให้พระสงฆ์ในวัดมีส่วนร่วมวินิจฉัยเรื่องอิกรณ อยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๕๕ รูป รองลงมาคือ ควรสนับสนุนเจ้าหน้าที่ปกครองบ้านเมืองเข้าร่วมระงับอิกรณ อยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๕๑ รูป ควรมีการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ อยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๔๘ รูป และควรมีนโยบายยกย่องและชมเชยพระสงฆ์ที่ปฏิบัติตามข้อวัตร อยู่ในอันดับสุดท้าย มีจำนวน ๔๑ รูป

๔.๕ แนวทางในการส่งเสริมการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย

๑. พระครูกิตติวิริยาภรณ์ (วิทยา มหาวีโร)	เจ้าคณะอำเภอบางใหญ่
๒. พระครูนนทวิมลรัตน์ (จรรยา ปภาโร)	เจ้าคณะตำบลบางแม่นาง
๓. พระครูสุธรรมมาภิวฒน์ (สนิท สุขโม)	เจ้าคณะตำบลบางม่วง เขต ๑
๔. พระครูสุทธิธรรมรัตน์ (จันทน์ ทนตจิตโต)	เจ้าคณะตำบลเสาธงหิน
๕. พระครูสังฆรักษ์เกิดวัฒนา ธิรพลโย (โตสินธุ์)	เจ้าคณะตำบลบางม่วง เขต ๒
๖. นายชินทร์ธรรมูเชาวรัตน์	นายกเทศบาลตำบลเสาธงหิน
๗. นายจรัสศักดิ์ อยู่ทอง	รองนายกเทศบาลตำบลเสาธงหิน

๔.๕.๑ แนวทางในการส่งเสริมการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการใน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีด้านการรับสมาชิกเข้าองค์กร

จากการศึกษาพบว่า ด้านการรับสมาชิกเข้าองค์กร ควรยึดแนวพระพุทธเจ้าที่ทรงวางแนวไว้ให้ นั่นคือ พระพุทธองค์ทรงคัดเลือกสมาชิกที่เข้าใหม่เอง ด้วยการให้อุปสมบทด้วยพระองค์เอง ต่อมาทรงมอบอำนาจให้สงฆ์เป็นผู้จัดการ โดยทรงกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกที่จะเข้าใหม่ไว้อย่างเข้มงวดรัดกุม เช่น ผู้ที่จะอุปสมบทนั้นจะต้องเป็นผู้ชายมีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป มีอวัยวะสมบูรณ์ไม่พิการ ไม่เป็นคนที่ทำความผิดหนีอาญาแผ่นดิน มีเครื่องหมายติดตัวเช่น มีรอยสัก เป็นต้น^๑ เมื่อมีคุณสมบัติครบถ้วนแล้ว ก็จะต้องมีผู้รับรองหรือผู้ที่พิจารณาคัดเลือกว่าสมควรจะบวชหรือไม่ นั่นก็คือพระอุปัชฌาย์และพระสงฆ์ตามที่ทรงกำหนดไว้ คือไม่ต่ำกว่า ๑๐ รูปในเขตที่มีพระพอบ้าง และไม่ต่ำกว่า ๕ รูป ในเขตที่มีพระหายาก^๒ หลังจากรับสมาชิกใหม่เข้ามาแล้วจะต้องอยู่รับการศึกษาอบรมในสำนักของอุปัชฌาย์หรืออาจารย์อย่างน้อย ๕ ปี ซึ่งเรียกว่าการถือณิสัยถึงแม้ว่าจะครบห้าปีแล้วก็ตามถ้ายังมีความรู้หรือความประพฤติยังไม่เพียงพอที่จะปกครองตัวเองได้ จะต้องอยู่ศึกษาต่อไปจนกว่าอาจารย์หรืออุปัชฌาย์เห็นว่ามีความรู้เพียงพอที่จะเป็นนิสิมุตตะกะคือ ไม่ต้องถือณิสัยในสำนักของอุปัชฌาย์อาจารย์ เพราะมีความรู้เพียงพอที่จะรักษาตัวเองได้แล้ว เพราะว่าผู้ที่ยังไม่มีความรู้และมีภูมิธรรมไม่เพียงพอ นั้น อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตนเองและหมู่คณะได้^๓ นอกจากนี้ยังทรงบัญญัติให้พระภิกษุสงฆ์ประชุมทุกกึ่งเดือน เพื่อตรวจสอบความประพฤติของตนเองว่ามีข้อผิดพลาดบกพร่องที่ตรงไหนบ้างจะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น^๔ ในการควบคุมสมาชิกในองค์กร พระองค์ก็ทรงบัญญัติพระวินัยเอาไว้ให้เป็นกรอบปฏิบัติสำหรับพระภิกษุสามเณรในพุทธศาสนา ไม่ว่าจะมาจากชนชั้นวรรณะใดแต่เมื่อเข้ามาสู่พระธรรมวินัยของพระองค์แล้ว ก็จะต้องอยู่ภายใต้กรอบหรือพระวินัยอันเดียวกัน จึงทำให้องค์กรมีเอกภาพ มีความเสมอภาค และในการบัญญัติพระวินัยนั้น ทรงบัญญัติก็ต่อเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นและเหตุนั้นเป็นที่ดำเนินติเตียนของประชาชน เป็นเรื่องไม่เหมาะสม จึงทรงห้ามการกระทำนั้นๆ ถ้าใครขึ้นทำลงไปก็จะเป็นความผิดมีโทษตามพุทธบัญญัติ^๕

^๑ สัมภาษณ์ พระครูสุทธจริธรรมรัตน์, จานงค์ ทนตจิตโต, เจ้าคณะตำบลเสาธงหิน, [๒๕ มกราคม ๒๕๕๙].

^๒ สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์เกิดวัฒนา ถิรปณฺโณ, (โตสินธุ์), เจ้าคณะตำบลบางม่วง เขต ๒, [๒๔ มกราคม ๒๕๕๙].

^๓ สัมภาษณ์ พระครูกิตติวิริยาภรณ์, (วิทยา มหาวีโร), เจ้าคณะอำเภอบางใหญ่, [๒๔ มกราคม ๒๕๕๙].

^๔ สัมภาษณ์ พระครูสุทธจริธรรมรัตน์, จานงค์ ทนตจิตโต, อ้างแล้ว.

^๕ สัมภาษณ์ พระครูสุธรรมภาวิวัฒน์, (สนิท สุทธิโม), เจ้าคณะตำบลบางม่วง เขต ๑, [๒๔ มกราคม ๒๕๕๙].

๔.๕.๒ แนวทางในการส่งเสริมการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการใน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านการทำสังฆกรรม

จากการศึกษาพบว่า ด้านการทำสังฆกรรม คืองานของสงฆ์กิจที่คณะสงฆ์จะพึงกระทำร่วมกัน จะกระทำเพียงรูปเดียวหรือสองรูปไม่ได้เพราะถือว่าเป็นกิจของคณะสงฆ์ทั้งหมด ซึ่งจะใช้สงฆ์จำนวนกี่รูปนั้นขึ้นอยู่กับพระวินัยที่บัญญัติไว้^๖ ซึ่งสังฆกรรมมี ๔ ประเภท คือ ๑) อปโลกนกรรม กรรมที่ทำเพียงด้วยบอกกันในที่ประชุมสงฆ์ ไม่ต้องตั้งญัตติ เช่น ประกาศให้สงฆ์ทราบเพื่อทำกิจร่วมกัน วาจาฉันต์และไม่ต้องสวดอนุสาวนา เช่น แจ่งการลงพรหมทัณฑ์แก่ภิกษุ ๒) ญัตติกรรม กรรมที่ทำเพียงตั้งญัตติไม่ต้องสวดอนุสาวนา เช่น การสวดปาติโมกข์ การปวารณาออกพรรษา ๓) ญัตติทุติยกรรม กรรมที่ทำด้วยตั้งญัตติแล้วสวดอนุสาวนาหนึ่ง เช่น การสวดให้ผ้า การสวดในการสมมติสีมา ๔) ญัตติจตุตถกรรม กรรมที่ทำด้วยตั้งญัตติแล้วสวดอนุสาวนา ๓ หน เช่น การสวดนาคในการบวชเป็นพระ การประพาดิฏฐฐานวิธี^๗ การทำสังฆกรรมของสงฆ์นั้น ควรมีกฎระเบียบที่ชัดเจน มีการบอกกล่าวถึงวัน เวลา สถานที่ในการทำสังฆกรรม เพื่อการมีส่วนร่วมและความพร้อมเพรียง ความสามัคคีของพระภิกษุหรือคณะสงฆ์ภายในวัด ในขณะเดียวกันควรมีการลงโทษแก่พระภิกษุที่ไม่ให้ความสำคัญหรือไม่ให้ความร่วมมือในการทำสังฆกรรมร่วมกัน^๘ สังฆกรรมของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบัน แม้จะมีมากมาย แต่ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของพระสงฆ์มากที่สุดได้แก่ การบวชอันเป็นการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตจากชาวบ้านทั่วไปมาเป็นวิถีชีวิตพระที่ประเสริฐ อันเป็นการขัดเกลาตนเองให้เป็นผู้มีความบริสุทธิ์ผุดผ่อง งดเว้นการกระทำความชั่วทุกอย่าง ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางโลกที่มีแต่ความวุ่นวาย เป็นวิถีชีวิตของบุคคลที่มุ่งแสวงหาความจริงแท้ของชีวิต โดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่สันติสุขอันเป็นสุขที่แท้จริง เมื่อบวชแล้วก็ต้องมีการลงอุโบสถ ถือว่าเป็นการมารวมกันทบทวนข้อปฏิบัติของพระสงฆ์ เป็นการมาพิจารณาตนเองว่าได้ทำผิดพระวินัยข้อใดหรือไม่ เพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงตนเอง อีกทั้งเป็นการได้ความสามัคคีและความศรัทธาต่อกันและกันในหมู่พระสงฆ์^๙ การออกบวชเป็นพระภิกษุ เป็นวิถีชีวิตแบบใหม่ที่เน้นการฝึกหัดกาย วาจาและใจ จึงมีรูปแบบและหน้าที่ปฏิบัติที่แตกต่างออกไปจากวิถีของชาวบ้านทั่วไป วิถีชีวิตของพระสงฆ์จึงเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่การเริ่มบวชไปจนถึงลาสิกขา โดยมีรูปแบบชีวิตที่แตกต่างจากเดิมและมีรูปแบบเฉพาะ พระสงฆ์จะต้องฝึกฝนตนเองในด้านพฤติกรรม เป็นการฝึกฝนกาย วาจา ในการอยู่ร่วมกันในทางสังคมสงฆ์^{๑๐}

^๖ สัมภาษณ์ พระครูกิตติวิริยาภรณ์, (วิทยา มหาวิโร), อ่างแล้ว.

^๗ สัมภาษณ์ พระครูสุทธจริธรรมรัตน์, (จรรยา ปากาโร), เจ้าคณะตำบลเสาธงหิน, [๒๕ มกราคม ๒๕๕๙].

^๘ สัมภาษณ์ พระครูกิตติวิริยาภรณ์, (วิทยา มหาวิโร), อ่างแล้ว.

^๙ สัมภาษณ์ พระครูสุทธจริธรรมรัตน์, (จรรยา ปากาโร), อ่างแล้ว.

^{๑๐} สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์เกิดวัฒนา ถิรปญโญ, (โตสินธุ์), อ่างแล้ว.

๔.๕.๓ แนวทางในการส่งเสริมการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการใน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านการบริหารงานปกครอง

จากการศึกษาพบว่า ด้านการบริหารงานปกครอง ในสมัยพุทธกาล พระพุทธองค์ทรงเป็นผู้ปกครองเอง ปัญหาจึงมีน้อย ถึงมีพระองค์ก็ทรงจัดการได้อย่างเรียบร้อย ในการบริหารของพระองค์นั้นทรงยึดถือหลักการหรือธรรมะมากกว่าบุคคล โดยทรงใช้การบริหารทั้ง ๓ แบบ คือ อัตตาธิปไตย โลกาธิปไตย และธรรมาธิปไตย ตามความเหมาะสม แต่จะทรงเน้นถึงธรรมาธิปไตยคือการถือธรรมความถูกต้องเที่ยงธรรมเป็นใหญ่ สิ่งใดที่พระองค์ทรงเห็นว่าถูกต้อง เที่ยงธรรม แม้จะฝืนกระแสของสังคม พระองค์ก็ทรงยืนหยัดอย่างเหนียวแน่น เช่น ในเรื่องการยกเลิกระบบวรรณะทั้งที่พระองค์เองทรงถือกำเนิดในวรรณะกษัตริย์^{๑๑} พระวินัยที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้เป็นหลักการสูงสุด พระองค์ทรงยึดหลักความถูกต้องเป็นสำคัญ หากพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งทำผิดพระวินัย พระองค์จะทรงบอกว่าผิด ไม่มีการยกเว้นว่าผู้นั้นจะเป็นใคร เป็นการแสดงถึงการยึดถือหลักความถูกต้องเป็นสำคัญ โดยไม่เห็นแก่หน้าหรือเลือกปฏิบัติ^{๑๒} การปกครองคณะสงฆ์ของประเทศไทยในปัจจุบัน มีนิกายฝ่ายเถรวาท ๒ นิกาย คือ มหานิกายและธรรมยุต ทั้งมหานิกายและธรรมยุตล้วนอยู่ภายใต้องค์กรสงฆ์เดียวกัน โดยมีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประมุข มีมหาเถรสมาคมเป็นองค์กรบริหาร โครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์ถูกแบ่งออกเป็น ๗ ส่วน ใช้การบริหารปกครองแบบราชการคือจากบนลงล่าง คือสมเด็จพระสังฆราช มหาเถรสมาคม เจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาส^{๑๓} ปัจจุบันวัดส่วนมากมักจะมุ่งพัฒนาแต่ในด้านศาสนวัตถุ เพราะอยากได้รับการยกย่องสรรเสริญจากประชาชน แต่ไม่สนใจการพัฒนาศาสนบุคคลเลย พระภิกษุสามเณรจะได้ศึกษาเล่าเรียนหรือไม่ได้คิด พระภิกษุสามเณรจะมีความรู้ความฉลาดไม่ได้คำนึงถึง จึงเห็นทั่วไปว่าหลายวัดมากด้วยวัตถุ แต่พระภิกษุสามเณรอยู่เพียงไม่กี่รูปและประเภทหลวงตา สวดมนต์ก็ไม่ค่อยจะถูกต้อง หรือจะเทศน์หรือแสดงธรรมให้ญาติโยมฟังก็ไม่ได้^{๑๔}

๔.๕.๔ แนวทางในการส่งเสริมการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการใน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านการตัดสินอธิกรณ์และการระงับอธิกรณ์

จากการศึกษาพบว่า ในยุคการปกครองคณะสงฆ์ไทย ได้เกิดวิกฤตการณ์มากมาย เนื่องจากพระสงฆ์ได้ประพฤติปฏิบัติผิดแผกแตกต่างไปจากพระธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าได้บัญญัติไว้ นำความเสื่อมเสียมาสู่คณะสงฆ์และสร้างความเสียหายแก่พระพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังได้ทำลายศรัทธาของผู้

^{๑๑} สัมภาษณ์ นายชินทร์ ธรรมูเชาวรัตน์, นายกเทศบาลตำบลเสาธงหิน, [๒๖ มกราคม ๒๕๕๙].

^{๑๒} สัมภาษณ์ พระครูสุทธีธรรมรัตน์, (จรรยา ปากโร), อ้างแล้ว.

^{๑๓} สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์เกิดวัฒนา ถิรปัญญา, (โตสินธุ์), อ้างแล้ว.

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายชินทร์ ธรรมูเชาวรัตน์, อ้างแล้ว.

ที่เสื่อมใสในพระพุทธศาสนาให้ลดน้อยเสื่อมถอยไป และยังไม่ก่อให้เกิดศรัทธาต่อผู้ที่ยังไม่เสื่อมใสในพระพุทธศาสนา บางปัญหาคณะสงฆ์สามารถยุติได้แต่บางปัญหาไม่สามารถแก้ไขได้^{๑๕} ในทางสงฆ์เมื่อมีเหตุวิวาทหรือมีปัญหาขัดแย้งจะใช้การระงับอธิกรณ์ เพื่อระงับหรือชำระเหตุวิวาทขัดแย้งเหล่านั้น พระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ยังคงความสำคัญทันสมัย และสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้กับยุคสมัยได้ โดยเฉพาะการสร้างความปลอดภัยให้เกิดขึ้นในสังคมบนสถานการณ์ของความขัดแย้ง ซึ่งหลักธรรมวินัยสามารถที่จะนำประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ เพื่อการสร้างความปลอดภัยในสังคมในโลกได้อย่างแท้จริง^{๑๖} ด้านการตัดสินอธิกรณ์และการระงับอธิกรณ์ ในองค์กรใดก็ตามเมื่อมีการขัดแย้งเกิดขึ้นในองค์กร ผู้ปกครองจะต้องเป็นผู้ลงมาไกล่เกลี่ยหรือแก้ไข พระพุทธองค์ก็เช่นเดียวกัน เมื่อเกิดมีความขัดแย้งแตกความสามัคคีกันของพระภิกษุชาวโกสัมพี พระองค์มีได้ทรงนั่งนอนพระทัยทรงเสด็จมาเตือนด้วยพระองค์เอง แต่พระภิกษุเหล่านั้นก็ยังหาเชื่อฟังไม่ สุดท้ายพระองค์ทรงลงโทษด้วยการเสด็จหลีกออกจากหมู่พระภิกษุเหล่านั้น เสด็จไปประทับอยู่เพียงพระองค์เดียวที่ป่า เมื่อประชาชนทราบข่าวพระภิกษุทะเลาะกันจนทำให้พระศาสดาเสด็จหลีกไป ก็ไม่ทำบุญให้ทานแก่พระภิกษุเหล่านั้น จึงทำให้พระภิกษุชาวโกสัมพีสำนึกผิดและเดินทางไปทูลขอขมาต่อพระพุทธองค์^{๑๗} ในการปกครองวัดก็เช่นเดียวกันหากมีความขัดแย้งภายในวัด หรือความผิดปกติใดเจ้าอาวาสควรเป็นผู้ลงมาคอยกำกับดูแลปัญหาตามที่พระวินัยบัญญัติไว้ แต่บางปัญหาอาจต้องขอความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บ้านเมือง เช่นปัญหายาเสพติดที่มีความผิดตามกฎหมายบ้านเมืองด้วย^{๑๘}

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

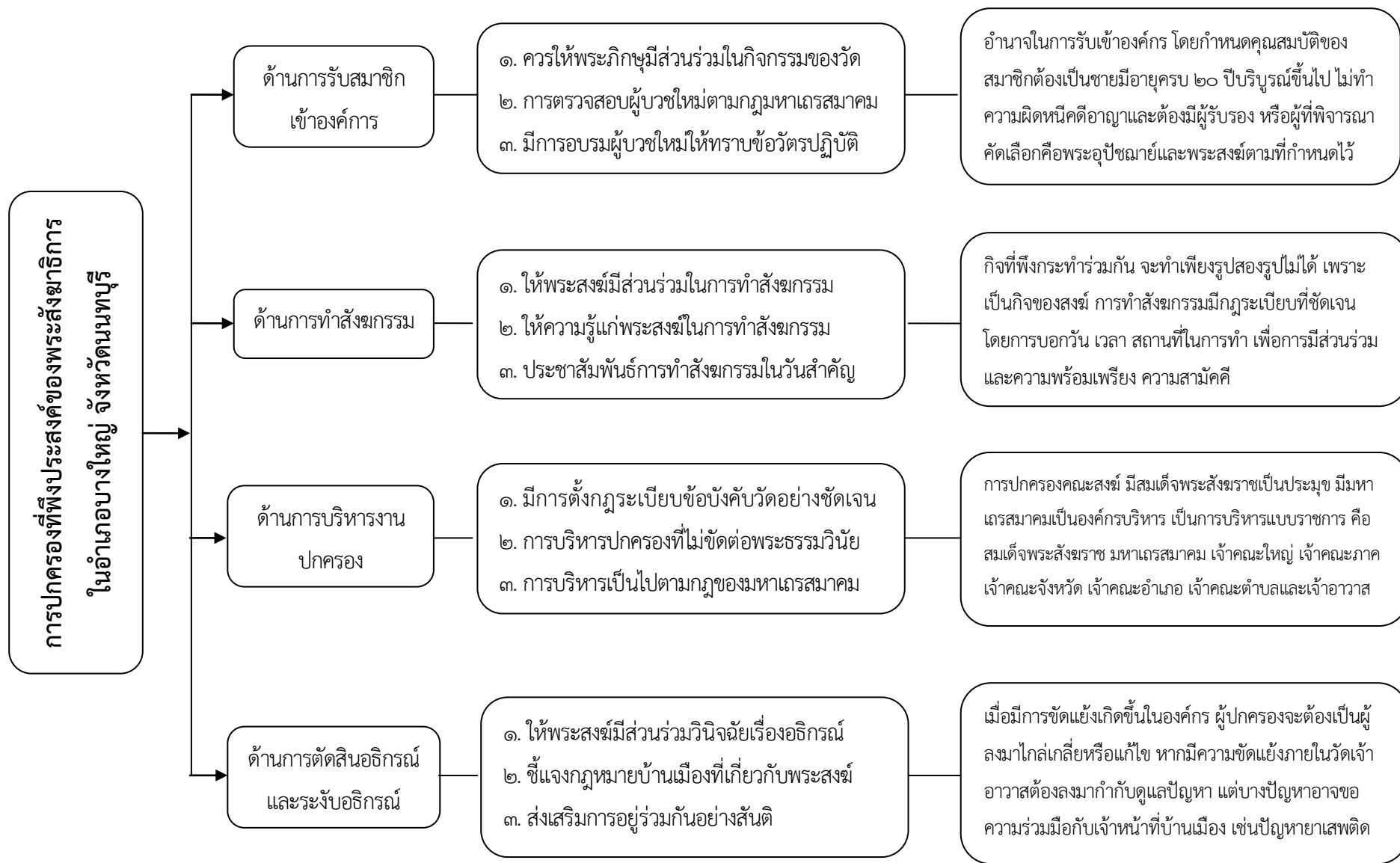
การศึกษาวิจัย “การบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยโดยการแสดงแผนภาพ ดังแผนภาพที่ ๔.๑

^{๑๕} สัมภาษณ์ พระครูสุทธธรรมรัตน์, จ่านงค์ ทนตจิตโต, อ้างแล้ว.

^{๑๖} สัมภาษณ์ พระครูกิตติวิริยาภรณ์, (วิทยา มหาวีโร), อ้างแล้ว.

^{๑๗} สัมภาษณ์ พระครูสุธรรมภาวิวัฒน์, (สนิท สุธมโม), อ้างแล้ว.

^{๑๘} สัมภาษณ์ นายจิรศักดิ์ อยู่ทอง รองนายกเทศบาลตำบลเสาธงหิน, [๒๖ มกราคม ๒๕๕๙].

แผนภาพที่ ๔.๑ แสดงองค์ความรู้ที่ได้รับจากการ

จากแผนภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สามารถนำมาสรุปได้ดังนี้

๑. ด้านการรับสมาชิกเข้าองค์กร พบว่า การรับสมาชิกเข้าองค์กร ควรยึดแนวที่พระพุทธเจ้าที่ทรงวางแนวไว้ให้ คือจากการที่พระพุทธองค์ทรงมอบอำนาจให้สงฆ์เป็นผู้จัดการ โดยกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกที่จะเข้าใหม่ไว้ เช่น ผู้ที่จะอุปสมบทจะต้องเป็นผู้ชายมีอายุครบ ๒๐ ปี บริบูรณ์ขึ้นไป มีอวัยวะสมบูรณ์ไม่พิการพิการ ไม่เป็นคนที่ทำความผิดหนีอาญาแผ่นดิน เป็นต้น เมื่อคุณสมบัติครบถ้วนแล้ว ก็จะต้องมีผู้รับรองหรือผู้ที่พิจารณาคัดเลือกคือพระอุปัชฌาย์และพระสงฆ์ตามที่ทรงกำหนดไว้ หลังจากรับเข้ามาแล้วจะต้องรับการศึกษาอบรมในสำนักอุปัชฌาย์อาจารย์อย่างน้อย ๕ ปี ซึ่งเรียกว่า การถือนิสัย ถึงแม้ว่าจะครบห้าปีแต่ถ้ายังมีความรู้หรือความประพฤติดังไม่เพียงพอที่จะปกครองตัวเองได้ จะต้องอยู่ศึกษาต่อไปจนกว่าอาจารย์หรืออุปัชฌาย์เห็นว่ามีความรู้เพียงพอที่จะเป็นนิสิตมุตตกะคือ เพราะผู้ที่ยังไม่มีความรู้หรือมีภูมิธรรมไม่เพียงพอ นั้น อาจจะก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่ตนเองและหมู่คณะได้

๒. ด้านการทำสังฆกรรม พบว่า สังฆกรรม คืองานของสงฆ์หรือกิจที่คณะสงฆ์จะกระทำร่วมกัน จะทำเพียงรูปเดียวหรือสองรูปไม่ได้ เพราะถือว่าเป็นกิจของคณะสงฆ์ทั้งหมด ซึ่งจะใช้สงฆ์จำนวนกี่รูปนั้นขึ้นอยู่กับพระวินัยที่บัญญัติไว้ สังฆกรรมนั้นมี ๔ ประเภท คือ อปโลกนกรรม กรรมที่ทำเพียงด้วยบอกกันในที่ประชุมสงฆ์ ไม่ต้องตั้งญัตติ โดยประกาศให้สงฆ์ทราบเพื่อทำกิจร่วมกัน วาจา นัดและไม่ต้องสวดอนุสาวนา ญัตติกรรม กรรมที่ทำเพียงตั้งญัตติไม่ต้องสวดอนุสาวนา เช่น การสวดปาติโมกข์ การปวารณาออกพรรษา ญัตติทุติยกรรม กรรมที่ทำด้วยตั้งญัตติแล้วสวดอนุสาวนาหนึ่ง เช่นการสวดให้ผ้า การสวดสมมติสีมา ญัตติจตุตถกรรม กรรมที่ทำด้วยตั้งญัตติแล้วสวดอนุสาวนาสามหน เช่นการสวดนาคในการบวชเป็นพระ การทำสังฆกรรมของสงฆ์นั้นควรมีกฎระเบียบที่ชัดเจน และมีการบอกกล่าวถึงวัน เวลา สถานที่ในการทำสังฆกรรม เพื่อการมีส่วนร่วมและความพร้อมเพรียง ความสามัคคีของพระภิกษุหรือคณะสงฆ์ภายในวัด ในขณะเดียวกันควรมีการลงโทษแก่พระภิกษุที่ไม่ให้ความสำคัญ หรือไม่ให้ความร่วมมือในการทำสังฆกรรมร่วมกัน

๓. ด้านการบริหารงานปกครอง พบว่า การบริหารปกครองนั้น จะยึดถือหลักการมากกว่าบุคคล โดยใช้การบริหารตามความเหมาะสม ความถูกต้องเที่ยงธรรมเป็นใหญ่ การปกครองคณะสงฆ์ของประเทศไทยในปัจจุบันมี ๒ ฝ่าย คือมหานิกายและธรรมยุต ทั้งมหานิกายและธรรมยุตล้วนอยู่ภายใต้องค์กรสงฆ์เดียวกัน โดยมีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประมุข มีมหาเถรสมาคมเป็นองค์กรบริหาร ใช้การบริหารปกครองแบบราชาการคือจากบนลงล่าง คือสมเด็จพระสังฆราช มหาเถรสมาคม ไปจนกระทั่งถึงเจ้าอาวาสผู้ปกครองวัด การบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสนั้น จะต้องมีการประชุมปรึกษา วางแผนและกำหนดแนวทางการพัฒนาวัดอย่างเป็นรูปธรรม ไม่ควรบริหารปกครองวัดตามความเคยชินที่เคยปฏิบัติมา ควรจะมีการประชุมพระภิกษุสามเณรภายในวัด เพื่อสร้างความสามัคคี

ปรองดอง อบรมในเรื่องพระธรรมวินัยและการปฏิบัติอันเกี่ยวกับพิธีหรือแบบอย่างที่ดี และมีการดูแลพระสงฆ์ภายในวัดอย่างทั่วถึงเท่าเทียมเป็นธรรม รวมทั้งควรให้การสนับสนุนการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม หรือแผนกบาลีและทางโลกแก่พระภิกษุสามเณรอย่างเต็มความสามารถ

๔. ด้านการตัดสินอธิกรณ์และระงับอธิกรณ์ พบว่า การที่พระสงฆ์ได้ประพฤติดิฉินแตกต่างไปจากพระธรรมวินัยที่ได้บัญญัติไว้ ย่อมนำมาความเสื่อมเสียมาสู่คณะสงฆ์และสร้างความเสียหายแก่พระพุทธศาสนา ในทางสงฆ์เมื่อมีเหตุวิวาทหรือมีปัญหาขัดแย้งจะให้การระงับอธิกรณ์ เพื่อระงับหรือชำระเหตุวิวาทขัดแย้งเหล่านั้น ผู้ปกครองจะต้องเป็นผู้ลงมาไกล่เกลี่ยหรือแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น การปกครองวัดก็เช่นเดียวกันหากมีความขัดแย้งภายในวัด หรือความผิดปกติใดเจ้าอาวาสควรเป็นผู้ลงมาคอยกำกับดูแลปัญหาความขัดแย้งไม่ให้เป็นบานปลายออกไป หากเป็นเรื่องความขัดแย้งของละเมิดอาบัติต่างๆ ก็จะใช้วิธีระงับด้วยหมู่สงฆ์ภายในวัด ถ้ามีการกระทำผิดอย่างรุนแรง ก็จะเป็นการลงนิคหกรรม คือให้พระภิกษุผู้ล่วงละเมิดหรือประพฤติดิฉินพระธรรมวินัยร้ายแรง ให้สละสมณเพศ และถ้าหากยังฝ่าฝืนก็ต้องมีการดำเนินการตามกฎหมายของรัฐทุกขั้นตอน แต่บางปัญหาอาจต้องขอความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บ้านเมือง เช่นปัญหายาเสพติด